

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

תוכן עניינים

- א. שאני לוקח דיד בעל השטר על התחתונה השתא דאתית להכי אפי' תימא עלייה דגריעה יד בעל השטר על התחתונה.....1
- ב. הרי עלי עולה יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חונו לא יצא הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חונו יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חונו יצא הריני נזיר יגלה במקדש ואם גלה בבית חונו לא יצא הריני נזיר שאגלה בבית חונו יגלה במקדש ואם גלה בבית חונו יצא ... נעשה כאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריותה ... וענוש כרת3
- ג. הכהנים ששמשו בבית חונו לא ישמשו במקדש שבירושלים.....5
- ד. ואין צריך לומר לדבר אחר ... הרי אלו כבעלי מומין חולקין ואוכלין ולא מקריבין ... כהן ששחט לעבודת כוכבים קרבנו ריח ניחוח ... שחיטה לאו שירות הוא ... שנג בזריקה ... אין קרבנו ריח ניחוח.....6
- ה. השתחוה לעבודת כוכבים ... הודה לעבודת כוכבים ... אין קרבנו ריח ניחוח.7
- ו. דבית חונו לאו עבודת כוכבים הוא ... הלך לאלכסנדריא של מצרים ובנה שם מזבח והעלה עליו לשם שמים.....7

דף קט.

א. שאני לוקח דיד בעל השטר על התחתונה השתא דאתית להכי אפי' תימא עלייה דגריעה יד בעל השטר על התחתונה

כבר התבאר במסכת נדרים דף נו. ולעיל דף קח: שהאומר לחבירו בית אני מוכר לך ולא פירש איזה בית, יכול ליתן לו עליה¹, אבל אם אמר לו בית

¹ רמ"א חו"מ ריד סעיף יב, ועי' בסמ"ע סוף ס"ק מט שעב"פ צריך להיות ד' על ד' אמות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בביתי אני מוכר לך, יש אומרים² שאינו יכול ליתן לו עליה. וי"א³ שיכול לתת לו עליה.

הדברים אמורים⁴ רק במקום שאין שם מנהג ולא שמות ידועים לכל דבר ודבר בפני עצמו, אבל במקום שנהגו שהמוכר כך מכר כך ה"ז מכור, וסומכים על המנהג בין בקרקעות בין במטלטלין, וזה עיקר גדול בכל דברי משא ומתן הולכין אחר לשון בני אדם באותו מקום, ואחר המנהג, רק במקום שאין ידוע בו מנהג ולא שמות מיוחדין אלא יש קורין כך ויש קורין כך עושים כמו שפירשו חכמים.

ובזמננו במדינותינו כל הבנינים כלולים בלשון בית, ואין ללמוד ממה שהיה בזמן חז"ל⁵.

האומר לחבירו: בית מביתי אני נותן לך, נותן לו הקטן שבהם. נפל א' מהם, מראה לו זה שנפל, שיד בעל השטר על התחתונה. וה"ה לאומר: שור בשורי אני מוכר לך

האומר לחבירו⁶ בית אני מוכר לך, יכול לומר עליה זו מכרתי לך דעליה בכלל בית היא. ואם אמר לו בית בביתי אני מוכר לך אינו יכול ליתן לו עליה⁷, אולם אין צריך ליתן לו אלא הפחות שבבתי⁸.

לפיכך אם נפל אח"כ אחד מבתי אינו נותן לו כלום, שיכול לומר לו שלך נפל שיד בעל השטר על התחתונה,

² דעלייה גרועה טפי מהבית מפני העלייה והירידה, אף על פי דעלייה ג"כ מיקרי בית כדמסיק ויד בעל השטר על התחתונה, מ"מ מדדקדק וא"ל בית בבתי, ולא קא"ל סתם בית אני מוכר לך, משמע דבא לומר דהמיוחד טפי בשם בית מכר לו, סמ"ע שם מח

³ בסמ"ע שם ס"ק מח שיש אומרים בדעת הרמב"ם שאפילו כשאומר בית בביתי יכול ליתן לו עליה, ועי' ט"ז.

⁴ ערוך השולחן הושן משפט סימן ריד סעיף א מהרמב"ם פרק ו דמכירה וכיין שו"ע סימן רטו סעיף ה, סימן ריה סעיף יט וסימן רכ סעיף טו

⁵ ערוה"ש שם ב ועיין פתחי הושן פתחי הושן חלק ה פרק יד הערה ה שלכאורה נראה שגם פירושי חז"ל והפוסקים מבוססים על אומד דעת בני אדם בזמנם, וממילא בזמננו קשה לקבוע הלכה למעשה עפ"י מה שנאמר בשו"ע.

⁶ שו"ע ונו"ב חו"מ ריד יב

⁷ אע"פ דעלייה ג"כ מיקרי בית כדמסיק ויד בעל השטר על התחתונה, מ"מ מדדקדק ואמר לו האי לישנא בית בבתי משמע דבר מעולה מן עליה, דעליה גריעא מבית משום שצריך לעלות ולירד לכך צריך לתת לו בית ולא עליה. לבוש וסמ"ע שם מח

⁸ דלישנא בית בבתי אפילו בית כל דהוא משמע ויד בעל השטר על התחתונה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכן הדין באומר לחבירו שור בשורי אני מוכר לך שנותן לו הפחות שבשורים.

**ב. הרי עלי עולה יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו
לא יצא הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה
במקדש ואם הקריבה בבית חוניו יצא הריני נזיר יגלח
במקדש ואם גלח בבית חוניו לא יצא הריני נזיר שאגלח
בבית חוניו יגלח במקדש ואם גלח בבית חוניו יצא ...
נעשה כאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריותה
... וענוש כרת**

מי שעבר ועשה⁹ בית חוץ למקדש להקריב בו קרבנו לשם, אינו כבית ע"ז.
אולם המקריב שם¹⁰ חייב כרת¹¹ שכל המקריב קרבן חוץ לעזרה ביטל מצות
עשה שנאמר (דברים יב פסוק יד) כִּי אִם בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ
שָׁם תַעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ וְשָׁם תַעֲשֶׂה כֹל אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוֶּךָ. ועבר על לא תעשה
שנאמר (שם פסוק יג) הַשֶּׁמֶר לָךְ פֶּן תַעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה.

הקריב במזיד חייב כרת, שנאמר (ויקרא יז פסוק ח ט). אִישׁ אִישׁ מִבֵּית
יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יָגוּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֲלָהּ אוֹ זֶבַח. וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לֵה' וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ הֵיוּ עֵדִים
והתראה חייב מלקות¹², ואם הקריב בשוגג מביא הטאת קבועה¹³.

⁹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ט הלכה יד

¹⁰ רמב"ם פי"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"ב

¹¹ שם פרק יד הלכה ז

¹² שם ובפי"ט מהל' בסנהדרין ה"א אות יח

¹³ בנמ' זבחים קח ע"ב ממעמינן הוא פרט לשוגג אנוס וכו' שאינו חייב כרת. ועיי"ש בתוד"ה שוגג אנוס
שהקשו למה לי קרא למעוטי הרי שוגג הוא ולמה יתחייב כרת, ותירצו "ס"ד אמינא אי לא מייתי קרבן ליהוי
בכרת דהא לאחר הבאת קרבן דוקא כתיב ונסלח לו". משמע שבשאר חייבי כריתות אם לא הביא קרבן חייב
כרת.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



הרנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

והשוטט שם הרי הוא כשוטט קודשים חוץ לעזרה¹⁴, אף על פי שלא העלה אותם, שאם היה מזיד חייב כרת. שנאמר (שם פסוק ג ד) **אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׂוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֵז בַּמִּזְבֵּחַ אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ. וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַה' לְפָנָי מִשְׁפָּן ה' דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ. הִיוּ עֲדִים וְהִתְרַאָּה, לֹקָה. וְאִם שָׁחַט בְּשׁוּגָג, מִבֵּיא חֲטָאת קַבּוּעָה**

השוטט קדשים¹⁵ והעלה אותם שם, חייב שתיים. אחת על השחיטה ואחת על העלאה. שחט בפנים והעלה בחוץ, חייב על העלאה. וכן אם שחט בחוץ והעלה בפנים חייב על השחיטה.

והאומר¹⁶ הרי עלי עולה גם אם לא אמר שאקריבנה במקדש¹⁷, והקריבה בבית זה מלבד מה שחייב מלקול וכרת לא יצא חובת עולתו,

ואם אמר שאקריבנה בבית זה, חייב להקריבה במקדש¹⁸, וכשהקריבה במקדש יצא¹⁹.

ואם הקריבה באותו הבית יצא, הרי הוא כמי שנדר עולה על מנת שלא יתחייב באחריותה, וענוש כרת על העליתה בחוץ כנ"ל.

¹⁴ רמב"ם פי"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"ג, פי"ט מהל' סנהדרין ה"א אות יז

¹⁵ שם הלכה ה

¹⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה ז

¹⁷ הר המוריה שם

¹⁸ זבח תודה נב: ד"ה נעשה כאומר

¹⁹ לשון הרמב"ם שאקריבנה בבית זה והקריבה במקדש יצא, משמע דיעבד אבל לשון המשנה שמאחר שאמר לכתחילה יקריבנו במקדש וצ"ע. וכן הקשה בשהם וישפה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכן אם אמר הריני נזיר על מנת שאגלה בבית זה²⁰, הרי הוא כמי שנדר לצער עצמו²¹ ואסור בשתיית יין²², ואם גלה שם יצא²³, הרי ציער עצמו ואינה נזירות²⁴, ואינו חייב לגלה בבית המקדש.

ואם גילה בבית המקדש, יביא קרבנות נזירותו, מכיון שבכך מגלה בדעתו למפרע שכונתו היתה לקבל על עצמו נזירות התורה²⁵.

ג. הנהנים ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש שבירושלים

כבר התבאר במסכת ע"ז דף נב: שמי שעבר²⁶ ועשה בית²⁷ חוץ למקדש להקריב בו קרבנו לשם, אינו כבית ע"ז. ואף על פי כן כל כהן ששימש בבית כזה קנסו אותו שלא ישמש במקדש²⁸ לעולם.

וכן כלים שנשתמשו בהן שם קנסו שלא ישתמשו בהן במקדש לעולם אלא יגנוזו, כתב הרמב"ם ויראה לי שאם עבד כהן ששימש שם במקדש, לא פסל, כיון שאינו אלא משום קנס²⁹ ומטעם זה אם שב בתשובה על זה אפילו לכתחילה יכול לשמש³⁰.

²⁰ במשנה התם אמרינן הריני נזיר שאגלה בבית חוניו יגלה במקדש ע"כ. ושכלי אטום איך יגלה במקדש ויעשה הקפה ויביא חטאת נזיר. והוא אינו נזיר כלל. ורבינו ז"ל השמיט זה וצע"ג. שהם וישפה שם.

²¹ לכאורה הוי שבועה ולא נדר וכ"כ בזבח תודה קג. ד"ה לצעורר

²² תורת הקדשים נב: אות ב

²³ אבל קרבנותיו הרי זה כשחוטאי חוץ כנ"ל. עיין שהם וישפה שם.

²⁴ בזה הכל מודים דאל"כ נזיר כל כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר. הר המוריה שם.

²⁵ זבח תודה שם ותמה אמאי לא הביאו הרמב"ם

²⁶ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ט הלכה יד

²⁷ בתוספתא (מנחות פי"ג ה"ג) בשעת היתר הבמות מותר, פירוש ששמשו בכמת יחיד, והקריבו חטאות ואשמות או פסחים, דברים שאין מקריבין בבמה קטנה, מ"מ כיון דהותר לנדריים ונדבות, ואין חיוב כרת על ההקרבה, לא קנסיהו רבנן, ומותרין לשמש במקדש.

²⁸ לשון המשנה לא ישמשו במקדש שבירושלים וכתבו התוס' דלחכי איצטריך בירושלים לאשמועינן דבנוב ונבעון הרי מותרים לשמש כ"ש בזמן הזה ע"כ ורבינו סתם הדבר אפשר דמשום דמילתא דפשיטא היא דהא אין כאן איסור דאורייתא. מעשה רקח שם

²⁹ דכיון דמשום קנסא הוא דמיפסלי כדאמרינן בפ' רבי ישמעאל בדיעבד אין לקנסם. כס"מ שם, ומה דאיתא במשנה שהרי הם כבעלי מומין מוסב על ע"ז ולא על בית חוניו, עיין שפת אמת

³⁰ תורת הקדשים נג. אות ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ד. ואין צריך לומר לדבר אחר ... הרי אלו כבעלי מומין
חולקין ואוכלין ולא מקריבין ... כהן ששחט לעבודת
כוכבים קרבנו ריח ניחוח ... שחיטה לאו שירות הוא ...
שגג בזריקה ... אין קרבנו ריח ניחוח

כבר התבאר במסכת זבחים דף כב: שכל כהן שעבד³¹ ע"ז³² בין במזיד בין בשוגג³³ אף על פי שחזר בתשובה גמורה ה"ז לא ישמש במקדש לעולם שנאמר (יחזקאל מ"ד פסוק יג) וְלֹא יִגְשׁוּ אֵלַי לְכַהֵן לִי, הרי זה פסול לעולם. ודינו ככהן בעל מום שיש לו חלק בקדשים ואינו מקריב³⁴.

עבר והקריב אין קרבנו ריח ניחוח³⁵ אף על פי שהיה שוגג בעת ששרת.

אבל השוחט לע"ז בשוגג אם עבר והקריב קרבנו ריח ניחוח ונתקבל שהרי לא שרת ולא נעשה כומר אלא שחט בלבד ושחיטה אינה שירות שהרי כשרה היא בזר, והוא שוגג ואף על פי כן לכתחלה לא יעבוד.

אולם אם שחט במזיד אפילו ששב בתשובה שוב אין קרבנו ריח ניחוח³⁶.

דף קט:

³¹ רמב"ם שם הלכה יג

³² מתוד"ה משום זבחים שם משמע דערל לב היינו הא דאיתא במנחות קט. כהן שעבד ע"ז ועיין פסחים צו. שבן נכר האמור בתורה האסור בקרבן פסח זהו בן ישראל שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, שעובד אל נכר. ועיין רמב"ם קרבן פסח פ"ט ה"ז חינוך מצוה יג. ועיין ערוה"ש שם ה – ו שכתב ומהו בן נכר, שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים (זבחים כב, ב), וזהו ערל לב. ולא נתבאר במה נתנכרו מעשיו, אם בעבירה אחת אם בכמה עברות אם בפורק עול, ומקרא דיחזקאל משמע מי שהוא עובד אלילים, שהרי מפני זה הרחיק הקדוש ברוך הוא הכהנים שעבדו בכמות בימי המלכים הרשעים והקריב מזרע צדוק בעבור שהם לא ניתעו אחרי גילוליהם כמפורש בקרא דיחזקאל שהבאנו. ולכן נלע"ד דכהן שעבד אלילים או הוא מחלל שבתות בפרהסיא דדינו כעכו"ם פסול לעבודה, וכן אם הוא מין או אפיקורס או שאינו מאמין בתורה שבעל פה, או שפרוץ ברוב עברות של תורה אפילו לתיאבון מקרי שנתנכרו מעשיו. אבל אם עובר עבירה לתאוותו לא נפסל לעבודה.

³³ זה דעת רב ששת במנחות ק"ט א' דהלכה כוותיה לגבי דרב נחמן, ועיין פמ"ג או"ח א"א קכח נא שכתב באונס לא חילל ובשוגג חילל היינו מדרבנן, נראה לי. ועיין זבח תודה נג: ד"ה וכן שהקשה מנ"ל

³⁴ תורת הקדשים שם אות ד

³⁵ ועבודתו פסולה ועיין זבח תודה שם ד"ה הרי

³⁶ תורת הקדשים שם אות ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ה. השתחוה לעבודת כוכבים הודה לעבודת כוכבים ...

אין קרבנו ריח ניחוח

מה שהתבאר שכל כהן שעבד³⁷ ע"ז לא ישמש במקדש לעולם הוא גם אם לא עובד אותה בשירות כגון שנעשה כומר לע"ז, אלא השתחוה לה, או המורה בה וקבלה עליו באלוה³⁸, והרי זה פסול לעולם אפילו היה שונג.

עבר³⁹ והקריב, אין קרבנו ריח ניחוח אף על פי שהיה שונג בעת שהשתחוה או שהודה⁴⁰.

כהן שכפר בתורה אם לא שב דינו כעובר ע"ז, בין לשחיטה ששחיתתו נבילה ובין לשאר עבודות, ואם שב בתשובה מסתברא שכשר לעבודה⁴¹.

ו. דבית חוניו לאו עבודת כוכבים הוא ... הלך לאלכסנדריא

של מצרים ובנה שם מזבח והעלה עליו לשם שמים

בית חוניו, אפילו שנתכוין לשם שמים⁴², אסור להקריב עליו קרבנות, מטעם שחוטף חוץ, ומקריב בחוץ כמו שהתבאר, ומי שהקריב קרבנות בבית חוניו חייב כרת, ומטעם זה י"א⁴³ שחוניו לא הקריב שם קרבנות של ישראל, אלא לבני נח היה מעלה נדרים ונדבות שלהם, וי"א⁴⁴ שחוניו עבר באמת על

³⁷ רמב"ם שם הלכה יג

³⁸ ועיין זה תורה נג: ד"ה וכן שהקשה מאי שנא משחיטה הרי השתחוואה והודיה נמי לאו שירות הם והוי ליה לחלק בין שונג למזיד כשם שחילק בשחיטה וכן הקשה בחכ"צ סי' יג

³⁹ נראה דהא דמחלל עבודה נפקא לן מדכתיב בהביאכם את בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדש לחללו את בתי כדאמרינן בפ' כל הזבחים דף כ"ב ע"ב עוד נראה לכאורה דכי היכי דבערל בשר כתב רבינו בפ"ו הלכה ח' דלוקה אם עבד ה"נ בערל לב דהיינו עובר ע"ז דבחד קרא כתיבי אלא שלא ראיתי לרבינו שכתב כן בפירושו. שמחת עולם לרבי חיים שבתי לאנו שם

⁴⁰ ועיין פמ"ג או"ח קכח בא"א נא שבאונס לא חילל.

⁴¹ זבח תורה שם ד"ה והלכתא בכולהו

⁴² כדמשמע ברמב"ם מעשה הקרבנות יד ז

⁴³ תוס' מנחות קט ב ד"ה והעלה, ועי"ש בברכת הזבח וצאן קדשים דהיינו להסוברים בזבחים מה ב שבקדשי עכו"ם אין איסור שחוטף חוץ.

⁴⁴ פהמ"ש להרמב"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

איסור שחומי חוץ, אלא שהוא לימד גם את המצרים איך להקריב ואף הם היו עובדים שם להשם, וכבר התבאר בזבחים דף מה. שהשוחט קדשי נכרים⁴⁵ בחוץ חייב, וכן המעלה אותן בחוץ, והנכרים מותרין להקריב עולות לשם בכל מקום, והוא שיקריבו בבמה שיבנו, ואסור לסייען⁴⁶ ולעשות שליחותן שהרי נאסר עלינו להקריב בחוץ, ומותר להורות להם וללמדם היאך יקריבו לשם האל ברוך הוא. ובוזה נתקיימה נבואת ישעיה (ישעיהו יט פסוק יט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לֵה' בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם.

הכהנים ששימשו בבית חוניו, למרות שקנסו שלא ישמשו במקדש שבירושלים, מותרים בזמן הזה לעלות לדוכן ולקרוא בתורה⁴⁷.

⁴⁵ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יט הלכה טז

⁴⁶ עיין תוס' זבחים קט"ז ב' ד"ה אסור וכו'. שכתבו דאפילו בעבודות שאינם חייבים עליהם אסור לסייען וכו'.

⁴⁷ תוד"ה לעיל קט. לא ישמשו וכן בפמ"ג או"ח קכת בא"א נא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

